

© *Дорожко І. І.*

3. Вінсент Р. Д. Права людини і культурний релятивізм / Р. Д. Вінсент // Лібералізм : антологія / [упоряд. О. Проценко, В. Лісовий]. — К. : Смолоскип, 2002. — Х +. — С. 936—956. — (Серія «Політичні ідеології»; вип. 3).
4. Гончаренко О. М. Пріоритети та засади формування інтегральної стратегії національної безпеки на перспективу / О. М. Гончаренко // Стратегічна панорама. — 1998. — № 1—2. — С. 34—51.
5. Иноземцев В. Л. За пределами экономического общества: постиндустриальные теории и экономические тенденции в современном мире : [научное издание] / Владислав Леонидович Иноземцев ; ответ. ред. А. И. Антипов. — М. : «Academia» — «Наука», 1998. — 640 с.
6. Кресіна І. О. Українська національна свідомість і сучасні політичні процеси: (Етнополітологічний аналіз) : (Монографія) / Кресіна І. О. — К. : Вища шк., 1998. — 392 с.
7. Рассадина Т. А. Трансформации традиционных ценностей россиян в постперестроечный период / Т. А. Рассадина // Социологические исследования. — 2006. — № 9. — С. 95—101.
8. Чернова К. О. Трансформація системи цінностей освіти в сучасному українському суспільстві / Чернова К.О., Савчук О.В., Нахабич М.А. // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки [зб. наук. пр.] / відп. ред. В. І. Судаков. — К., 2012. — № 14 — С. 78—88.

Дорожко І. І. – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри психології Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди.

УДК 316.356.2:93

РОДИНА У СУСПІЛЬСТВІ ПІЗНЬОГО МОДЕРНУ: ЗМІНИ РОЛЬОВОЇ РЕАЛЬНОСТІ

Трансформація традиційної сім'ї є об'єктивним процесом, який прискорюється внаслідок глобалізаційних процесів. Сім'я рефлексивного модерну набуває нових форм утворення та реального існування у суспільстві.

Ключові слова: суспільство, родина, постмодерн.

СЕМЬЯ В ОБЩЕСТВЕ ПОЗДНЕГО МОДЕРНА: СМЕНИ РОЛЕВОЙ РЕАЛЬНОСТИ

Трансформація традиційної сім'ї являється об'єктивним процесом, котрий ускоряється вследствие глобализационных процессов. Семья рефлексивного модерна приобретает новые формы образования и реального существования в обществе.

Ключевые слова: общество, семья, постмодерн.

FAMILY IN LATE MODERN SOCIETY: CHANGES OF ROLE REALITY

The transformation of the traditional family is an objective process that is accelerated due to globalization. Family reflexive modernity is taking new forms of education and real existence in the society.

Keywords: society, the family, the postmodern.

Реальність змінюється, етапи кризи переходять з одного стану в інший, змінюється сприймання подій, що відбуваються. Перехід від кризи культури, антропологічної кризи, кризи сім'ї до політичної, технологічної впливає на свідомість та на рефлексивні дії особистості. Природа кризових ситуацій, їх наслідки набирають обертів, відзначаються мінливістю, весь час трансформуються, як і весь нестримний світ.

Трансформація традиційної сім'ї є об'єктивним процесом, який прискорюється внаслідок глобалізаційних процесів. Сім'я рефлексивного модерну набуває нових форм утворення та реального існування у суспільстві.

Разом з тим, стан постмодерну не приймає як повного розчарування, так і сліпої позитивності у встановленні меж. Знання не існує виключно інструментальною складовою для влади. Сучасне знання трансформує та відшліфовує чутливість особистості до нового та підсилює здатність долати непорозуміння. [3].

Постмодерністське мислення, набуваючи глобального характеру, здійснює аналітико-

синтетичну діяльність відносно того, що є традиційним для Європи. Лук'янець В.С. пояснює: «постмодерністське мислення ставить під знак питання традиційне для Європи, тобто оксиденталістське розуміння історичного процесу становлення соціокультурної тотальності». Оксиденталізм є однією із форм фундаменталізму. У парадигмі нового мислення ініціюється реалістичне усвідомлення найважливіших тенденцій трансформації життєвого світу, ключових аспектів мультикультурної ситуації у глобальному світі. Якісно новими є шляхи формування інфосфери постіндустріальної цивілізації, законів динаміки її культурної конфігурації. [4, с.13].

Особистість постмодерну відчуває себе не так, як відчувала себе людина премодерну та модерну. Постмодерністське мислення визначило місце особистості у «плюралістичному Всесвіті». Людина постмодерну відчуває себе однією з багатьох випадковостей «плюралістичного Всесвіту», який не має привілейованого центру. Загальновідомі гранднарativi модерну інтелектуали постмодерну сприймають із певним скепсисом, на кшталт, створіння Землі, як абсолютного центру всесвіту; про людину як про найулюбленіше творіння Бога, як про Владаря Всесвіту.

Інтелектуали постмодерну вбачають своїм головним завданням саме допомогти цивілізації та людству усвідомити майбутнє, яке вбачають в іронічних перспективах, а не у контексті метафізичних перспектив модерну (параноїдального нарцисистського самовозвеличення і згубного самосповідання). У контексті іронічних перспектив, згадані реалії від Всесвіту до антропності розглядаються як випадковості, ніж як апіорно зумовлені надісторичні цілі та смисли. [4, с.57].

У рамках планетарної соціальності «постмодерністський стан соціального» розгортається у трьох напрямках, які вважаються альтернативними.

Перший напрям послідовно продовжує традицію Ж.Дерріда, М.Гайдеггера, Ф.Ніцше, М.Фуко і представляє різноманітні вчення, що досліджують генеалогію, археологію, модерні та постмодерністські ситуації; реалії життя, що співіснують з випадковістю, нестабільністю, невизначеністю; передбачення соціокультурних наслідків модерну і протистояння стратегічним впливам, які виникають. Представниками даного напрямку вважаються З.Бауман, Е.Гіденс, А.Геллер, Ф.Фехер та ін.

Представники другого напрямку, такі як: В.Вельш, Б.Гройс, А.Гриффін, Т.Маккарті та інші, – мають на меті піддати стратегію філософського модерну аналізу з тим, щоб уникнути безпідставних непорозумінь, критичних оцінювань та профанації.

Лідером третього напрямку вважається Ю.Габермас з його незламною вірою про модерн, як незавершений проект. Що маєтєся на увазі? Людство перебуває у стані невизначеності, стоїть перед вибором – обрати стратегію Просвітництва, або відмовитися від його проекту як від утопії. Ю.Габермас намагається зберегти «привілейоване становище модерністського розуму у культурі нашої сучасності, сприяти розвитку такого осмислення світу, яке претендує на володіння універсально-загальними структурами людської екзистенції, котрі однозначно ідентифікуються, універсальними нормами людської дії, отже, такого осмислення, яке здатне досягти універсальної обґрунтованості». [4, с.241].

Постмодерн виникає як імператив. Співіснування з випадковістю штовхає особистість до того, що вона змиряється з екзистенційними умовами. Претензії на статус упорядненості щодо екзистенцій мають припускати неминучу присутність випадковості та регулярності, зумовленої необхідністю. Випадковість екзистенційних умов сприймається як відсутність у них стабільних тенденцій, безсумнівності та впевненості. Проблема полягає в тому, яким чином необхідно реагувати на загрозливі моменти невпевненості, нестабільності, темпоральності, індивідуальності та самотності. [4].

Мультиваріантність, багатовимірність постмодерну у реаліях сьогодення виявляється практично у всіх сферах життєдіяльності – філософії, психології, педагогіці, політології, мистецтві. У площині філософських та психолого-педагогічних наук виявляється антропологічна криза, криза сім'ї, а саме трансформації у міжособистісних стосунках, зміни рольових позицій.

Проблеми та конфлікти між чоловіками та жінками по суті не ті, якими здаються на перший погляд. У конфліктах, на рівні приватної сфери відображається суспільна структура. Конфлікти між партнерами мають узагальнену, соціально-теоретичну сторону. У.Бек розглянув та сформулював проблематику партнерських стосунків у площині протиріч індустріального суспільства.

Конфлікти епохи пронизують усі форми спільного життя партнерів, а саме приватне життя чоловіка та жінки до шлюбу, у шлюбі, паралельно з ним і після нього. Сім'я – це мікросередовище у глобальних змінах макросередовища. Взаємини між партнерами відзначаються багатоаспектністю: кохання, політика, особистісна реалізація, батьківські функції, професійне самовизначення, фінансова

самодостатність. Глобалізація розхитує та змінює широкий спектр взаємовідношень між чоловіком та жінкою. Можливість вибору у шлюбних відносинах, - за визначенням У.Бека, - виступає детонатором для усвідомлення конфліктів. Що це за вибір? У.Бек пише про професійну мобільність подружжя, розподіл домашньої праці, запліднення та способи контрацепції, навчання і виховання дітей, сексуальність. Приймаючи рішення, чоловіки та жінки усвідомлюють антагонізми своїх станів, наслідки та ризики. [1, с.160].

Т.Сидоріна у книзі «Філософія кризи», розвиває думку про сучасний експеримент. Історія сучасності перебуває у площині великого експерименту. Людство вступило в епоху глобалізації, переживши захід європейської культури. Інформаційні технології визначають крок майбутнього. Що це за крок? Відповідь одна: «Питання часу». Сьогодні людство виступає учасником формування нової картини світу, нових соціальних змін.[6, с.17].

Від суспільства до суспільства дуже чітко виокремлюються однакові тенденції існування родини в умовах глобалізації, характерологічні риси яких ми розглянемо.

Слід зазначити, що трансформація традиційної сім'ї є об'єктивним процесом, який прискорюється внаслідок глобалізаційних процесів. Заклики повернутися до традиційних відносин сходять нанівець. На політичному рівні намагання відродити традиційну сім'ю (декларації російських, німецьких, американських політиків) мають демодернізаційну спрямованість і вважаються утопічними.

Привертає на увагу аналіз М.Култаєвої ідеально-типових рис сім'ї у добу постіндустріальних трансформацій та традиційної сім'ї за Е.Гіденсом. Традиційна сім'я: переважно економічна одиниця, економічне підґрунтя регламентує соціальні функції; домінування репродуктивної функції над сексуальною; статеву нерівність; правова дискримінація жінок; шлюб є угодою між двома родинами; родинні зв'язки домінують над партнерськими; один шлюб на все життя. Сім'я рефлексивного модерну – це соціокультурна одиниця, спосіб існування якої визначається не тільки економічним, а й соціальним і культурним капіталом; сексуальна функція відокремлюється від репродуктивної; гендерна рівність; шлюб є рішенням рівноправних партнерів; можливість кількох шлюбів; можливість роздільного проживання.

Трансформація шлюбних відносин, традиційних сімейних стосунків відбувається внаслідок глобалізаційних процесів. Постійні зміни у структурі зайнятості, конкурентоспроможності на ринку праці зумовлюють виникнення роздільних або «шпагатних» сімей. У «шпагатних» сім'ях подружжя можуть жити в різних країнах, містах – мати різні місця проживання. Роздільні сім'ї передбачають наявність дітей, які перебувають у одного з батьків, а саме живуть то з батьком, то з матір'ю. Під час спільної відпустки, або у святкові та вихідні дні шлюбні і родинні відносини мають постійно відтворюватися. Інформаційні технології відіграють не останню роль у роздільних сім'ях. Можливість мобільного зв'язку, використання інтернету, веб-камери роблять стосунки між подружжям суто механічними, уразливими, а не живими та дійсними. Запліднення, розвиток вагітності, навіть, народження дитини батько може спостерігати за допомогою інформаційних технологій з іншого міста, з іншої країни. Такі сім'ї, особливо підрастаюче покоління, перебувають у стані психологічної напруги, страхів, дискомфорту. Все це негативно впливає на стан здоров'я людей, які проживають у роздільних або «шпагатних» сім'ях.

Фінансова ситуація, рівень кваліфікації у роздільних сім'ях впливають на комунікативні зв'язки між подружжям. Як показують психологічні дослідження, на достатньому рівні (глибоко) знати і розуміти особистість може лише двох-трьох осіб; успішно орієнтуватися в поведінцідесь близько десяти осіб. Якщо чоловік та жінка мають однаковий рівень кваліфікації, то контакти відбуваються набагато частіше, ніж у сім'ях заробітчанин, в яких члени родини можуть не бачитися роками. Ситуація ускладнюється за умов міграції у іншу країну двох батьків для поліпшення фінансового стану родини, а тим часом діти залишаються на утриманні інших членів сім'ї. Практично, підрастаюче покоління перетворюється на безбаченків, бо повноцінне родинне виховання відбувається у повній сім'ї.

За цих умов сам інститут сім'ї, який вважається місцем миру та любові, перетворюється на менеджерський інститут, який має свою місію та план дій на найближчу перспективу. «Родинні стосунки» замінюються на так звані «партнерські стосунки», де майнові відносини і зобов'язання між подружжям будуються на добровільних засадах. «Партнерські стосунки» не мають законодавчого підкріплення, їх існування перебуває постійно під загрозою. Сторона, яка найбільш страждає – це діти та жінки. Безперечно соціальна захищеність передбачена законодавством, але психічний та психологічний стан дітей та жінок кардинально змінюється. Разом з цим, зазначає М.Култаєва,

«інституалізація партнерських відносин як альтернатива офіційному шлюбу є тенденцією, що поширюється на Заході у зв'язку зі самоствердженням жінки, розширенням можливостей її професійної самореалізації і розбудовою соціальної держави, яка надає неповним сім'ям широкий спектр соціальних гарантій». [7, с.168].

Глобалізація відкриває широкі можливості для таких спроб як інтерактивний шлюб. Трансформація та реакція на зміни у структуруванні родинних відносин на Заході є намагання відновити традиційну західну модель сім'ї у індустріальних країнах. Саме в індустріально розвинених країнах емансипація жінок перебуває на рівні, який характеризується як високий. Спостерігаються радикальні зміни у поведінці сучасних чоловіків, а саме намагання побудувати сім'ю та родинні відносини за рахунок жінок з інших країн. Відтворення структури патріархату або ностальгія за відносинами у рамках традиційної сім'ї спрямовують дії чоловіків на пошуки із західноєвропейських країн жінок афроазійського регіону. Соціальна незахищеність жінок із інших країн є стрижневою проблемою у вищезазначених шлюбах, які є нетривалими і небезпечними. Проти жінок застосовується насилля, протизаконні дії.

Інтеркультурним шлюбом загрожують відсутність спільної перспективи розвитку, оскільки ментальні та традиційні особливості, різний життєвий досвід впливають на поведінку чоловіка або жінки. У таких шлюбах наявність культурних бар'єрів виступає руйнівним аспектом у взаємостосунках між членами родини. За умов глобалізаційних процесів виховання підростаючого покоління в інтеркультурних сім'ях стає реальним явищем сьогодення. Інтеркультурний шлюб передбачає наявність прихованої форми міграції. Шлюбний партнер з розвинутої країни для потенційного мігранта є засобом посилення позиційного статусу. Брачні агенції виступають своєрідним бізнеспроектom у вирішенні питань міграції людей до іншої країни.

Через глобалізовану комунікацію у засобах масової інформації поширюється суспільна думка щодо визнання нетрадиційних одностатевих шлюбів з наданням права усиновлення дітей. Безперечно, наявність даного факту є демодернізаційною і модернізаційною вимогою. Демодернізаційні аспекти виявляються у прагненні пар, які жили у вільних партнерських стосунках, отримати соціально-правові гарантії у сферах організації та розвитку спільного проживання. Модернізаційний аспект виявляється у домаганні суспільного визнання одностатевих пар як партнерів. Тобто йдеться мова про спробу розширення прав людини у виборі сексуального партнера, демократизацію почуттів, вираження чутливості, індивідуальності.

Під впливом глобалізації, відбуваються зміни у сім'ї з урахуванням територіальної приналежності. Так загострюється протилежність між західними і східними моделями родинних зв'язків, сімейних відносин (європеїзовані мусульманські чоловіки відмовляються від багатожонства з метою поширення міжособистісних стосунків у сім'ї на європейський лад). Наслідками інтеркультурних шлюбів є зацікавлення європейців до східного способу життя та до мусульманських традицій. Але європейки, підкреслює М.Култаєва, «що беруть шлюб з мусульманськими чоловіками (така тенденція спостерігається у Німеччині), здебільшого інтегруються до європеїзованих сімей. Якщо стадія культурного шоку буде подолана, то такі інтеркультурні сім'ї мають перспективи розвитку». [7, с.170].

Основною темою Б.Мітчел у книзі «Бумеранг віку: традиції дорослого життя в родині» є те, що визначається тенденція неповної або часткової зайнятості на роботі молодих людей, які, взагалі, можуть не мати постійної роботи. Діти залишають свої сім'ї, а через деякий час повертаються до «батьківського гнізда». Б.Мітчел підкріпила цю тему масою статистичних даних і фактів пов'язаних не тільки з безпрецедентною частотою повернення молодих людей до родини після того як, спочатку покинули його, а потім повернулись.

У Б.Мітчел, одним з дивних в книзі є контраст ідеалізованої версії сімей 1950-х років, не тільки з сучасними сім'ями, але також на фоні історичних сімей. Наприклад, вона зазначає, що у 1930-х роках існувала найбільша кількість сімей з одним із батьків, але це було викликано більшістю смертельних випадків, ніж із розлученням. Також, доіндустріальні сім'ї дуже рідко проживали разом трьома поколіннями. Цей факт пов'язаний з тривалістю життя людей та економічними обмеженнями. Крім того, перед двадцятим століттям, велика кількість повнолітньої молоді жили окремо від батьків, тоді як у пізньому дев'ятнадцятому столітті американські міські громади межували з іншими сім'ями. Ще один шлях розрізнення сімей від ідеалізованих уявлень 1950-х було те, що до середини вісімнадцятого століття існувала істотна різниця між одруженням і співжиттям.

Спостереження та статистичні дані Б.Мітчел у книзі «Бумеранг віку: традиції дорослого життя в родині» заслуговують на увагу, а саме:

- 40 % молодих людей, які залишили родину у вісімнадцять років повертаються додому принаймні

раз;

- сини повертаються додому частіше, ніж доньки;
- науковий світ висловлює занепокоєння у зв'язку з трансформаційними змінами традиційної сім'ї;
- повнолітня молодь менш ймовірно, ніж попередні покоління залишає родину для формування законного, гетеросексуального шлюбного союзу;
- у порівнянні з попередніми роками повнолітня молодь у США, Канаді й багатьох Європейських країнах зі зростаючою тенденцією покидає дім у ранньому віці, як правило, з метою формування несімейних господарств;
- формується великий рух молоді, який пропагує «поділ сексу і відтворення», включаючи контрацептивні практики.

Б.Мітчел підкреслює, що тенденція до зростання індивідуалізації, в якій повнолітня молодь все більше і більше залишає дім, щоб жити в нетрадиційній сім'ї. Повернення до батьківського дому має бути постійним процесом, можливо буде продовжуватись у майбутньому. Проте, вона намагається стримано прогнозувати майбутнє, вказуючи на складність прогнозування майбутніх соціальних процесів і зазначає, наскільки помилковими були погляди у 1950-х щодо реалій сучасної сім'ї. [5].

Спосіб сучасного сьогодення – постійні зміни. Зміни стосуються політичної, економічної, соціальної сфери і т.д. Але найважливішими вважаються ті, що відбуваються у власному, персональному житті. Ми продовжуємо говорити про шлюб, сім'ю, сексуальність, стосунки. Е.Гіденс описує це дуже добре у парадигмі глобальної революції на рівні рефлексивних дій особистості, на рівні комунікативних зв'язків з іншими. У різних регіонах і культурах глобальна революція має свої відмінності. Відбуваються дискусії відносно статевої рівності, регулювання сексуальності, запліднення, абортів, відносно майбутнього сім'ї, виховання дітей. У сучасному світі існують країни, в яких не обговорюються питання міжособистісних відносин у сім'ї, але таких країн небагато.[2].

І велика проблема, зауважує М.Фуко у роботі «Археологія знання», яка буде ставитися – яка вже ставиться перед – перед історичним аналізом такого зразка, полягає тепер не в тому, щоб з'ясувати, в який спосіб безперервності могли встановитися, як одна й та сама схема могла бути запроваджена для стількох різних умов і як вона могла витворити для них усіх єдиний горизонт, не в тому, щоб довідатися, який спосіб дій та яку підтримку передбачає гра зв'язків, поновлень, забуттів і повторень, як першопочаток може поширити зону свого впливу далеко за свої межі аж до того завершення, яке ніколи не може бути досягнуте, проблема навіть не в традиціях і не в слідах, а у зрізі та границі; не в тому, що розглядаються основи, які тривають, а в тому, що вивчаються трансформації, що оцінюються як основи й відновлення основ.[8, с.9].

У сучасних гуманітарних, міждисциплінарних науках простежується значне тяжіння до таких категорій як «особистість», «сім'я», «міжособистісні стосунки», «глобалізаційні впливи». З цим пов'язані, насамперед, проблеми світоглядного рівня. Необхідно ретельно вивчати трансформаційні зміни, що оцінюються як основи для подальшого відновлення міжособистісних стосунків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бек У. Общество риска. На пути к другому модерну / У.Бек; [пер.с нем. В.Седельника и Н.Федоровой; послесл. А.Филиппова]. — М.: Прогресс — Традиция, 2000. — 384 с.
2. Гіденс Е. Нестримний світ: як глобалізація перетворює наше життя / Е.Гіденс. — К.: Альтерпрес, 2004. — 100 с. — («Сучасна гуманітарна бібліотека»).
3. Лиотар Ж.-Ф. Состояние постмодерна / Лиотар Ж.-Ф.; [пер. с фр. Н.Шматко]. — М.: Институт экспериментальной социологии, Спб.: Алетейя, 1998. — 160 с.(серия «Gallicinium»).
4. Лук'янець В. Філософський постмодерн: [навч. посіб. для викл., аспірант., студ. вузів] / В. Лук'янець, О. Соболев — К.: Абрис, 1998. — 352 с.
5. Mitchell B. Ann The boomerang age: transitions to adulthood in families / Mitchell B. Ann. - New Jersey: Transaction Publishers, 2006. — 230 p.
6. Сидорина Т. Философия кризиса: [учебн.пособ.] / Т.Сидорина. — М.: Флинта: Наука, 2003. — 456 с.
7. Соціологія глобалізації: [навч. посіб.] / М.Култаєва, І.Прокопенко, І.Радіонова, Г.Троцько. — Х.: ХНПУ ім.Г.Сковороди, 2008. — 207 с.
8. Фуко М. Археологія знання / М.Фуко; [пер. з фр. В.Шовкун]. — К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2003 . — 326 с.

© *Дыдышко И. И.*

Дыдышко И. И. – директор Одесского колледжа транспортных технологий, соискатель кафедры философии и истории Украины Одесской национальной академии связи им. А.С. Попова.

УДК 37.014(4:378)

КОГНИТИВНЫЕ ПАТТЕРНЫ И ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ТРАЕКТОРИИ БОЛОНСКОГО ПРОЦЕССА

В статье обосновывается содержание понятия «когнитивный паттерн образования», как совокупность взаимосвязанных приоритетов и направлений, составляющих архитектуру конкретной образовательной системы. Раскрываются позитивные составляющие Болонской системы, внедряемой в украинское образование. Выделены острые проблемы в современном образовании Украины, которые требуют своего конструктивного решения.

Ключевые слова: образование когнитивный паттерн, архитектура, Болонский процесс, модуль, кредитно-модульная система, качество образования

КОГНІВНІ ПАТТЕРНИ І ОСВІТНІ ТРАЄКТОРІЇ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ

У статті обґрунтовується зміст поняття «когнітивний паттерн освіти», як сукупність взаємопов'язаних пріоритетів та напрямів, що складають архітектуру конкретної освітньої системи. Розкриваються позитивні складові Болонської системи, яка упроваджується в українську освіту. Виділені гострі проблеми сучасної української освіти, які вимагають свого конструктивного рішення.

Ключові слова: освіта, когнітивний паттерн, архітектура, Болонський процес, модуль, кредитно-модульна система, якість освіти

COGNITIVE PATTERNS AND EDUCATIONAL TRAJECTORIES OF BOLOGNA PROCESS

The article explains the content of education, concept of “cognitive pattern” of education as a set of interrelated priorities and directions that make up a particular architectonics of the educational system. It considers positive elements of the Bologna system injected into Ukrainian education. It allocates some vexed problems in modern Ukrainian education which require their structural solutions.

Keywords: education, “cognitive pattern,” architectonics, Bologna process, module, credit modular system, quality of education.

Вступление. Проблема философии образования – одна из актуальнейших проблем междисциплинарного синтеза знаний, и философии, и педагогики, и психологии, и технических наук, внедривших систему дистанционного образования. Сегодня образование выступает не в качестве приоритета развития той или иной страны, а в качестве ее мегатренда (неотъемлемого атрибута) ее развития. Переход к новой фазе общественного бытия – информационной, немислим без инноваций в образовательной сфере. Образование – это не просто интеллектуальная собственность человечества, оно – его жизненная необходимость. Новая парадигма инновационного развития общества начинается с науки и образования и ими же заканчивается. Цикл этой деятельности особое изменение претерпел с переходом большинства европейских стран на Болонскую систему подготовки специалистов, как более отвечающую за подготовку специалистов будущего общества.

Исследование сущности и особенностей подготовки специалистов через Болонскую систему образования нашло свое обоснование в работах В.П. Андрущенко, В.И. Байденко, Я.Я. Болюбаш, В.В. Гробинко, А.И. Кавалерова и В.И. Ворникова, К.В. Корсака, В.Г. Кременя, К.М. Левкивского, М.С. Степко, В.М. Филиппова и многих других.

И все же есть необходимость проанализировать образовательные траектории Болонского процесса, то позитивное и негативное, что сложилось в Украине после подписания ею этой конвенции.

Цель статьи. Раскрыть содержание когнитивного паттерна образования применительно к Болонской системе и вскрыть позитивные и негативные аспекты развития этой системы в образовании Украины.

Основная часть. В середине XX века в структуре философии возникает новый тип ее рефлексии – философия образования. Что же такое философия образования? В настоящее время невозможно однозначно определить эту область философской рефлексии. В ней существуют